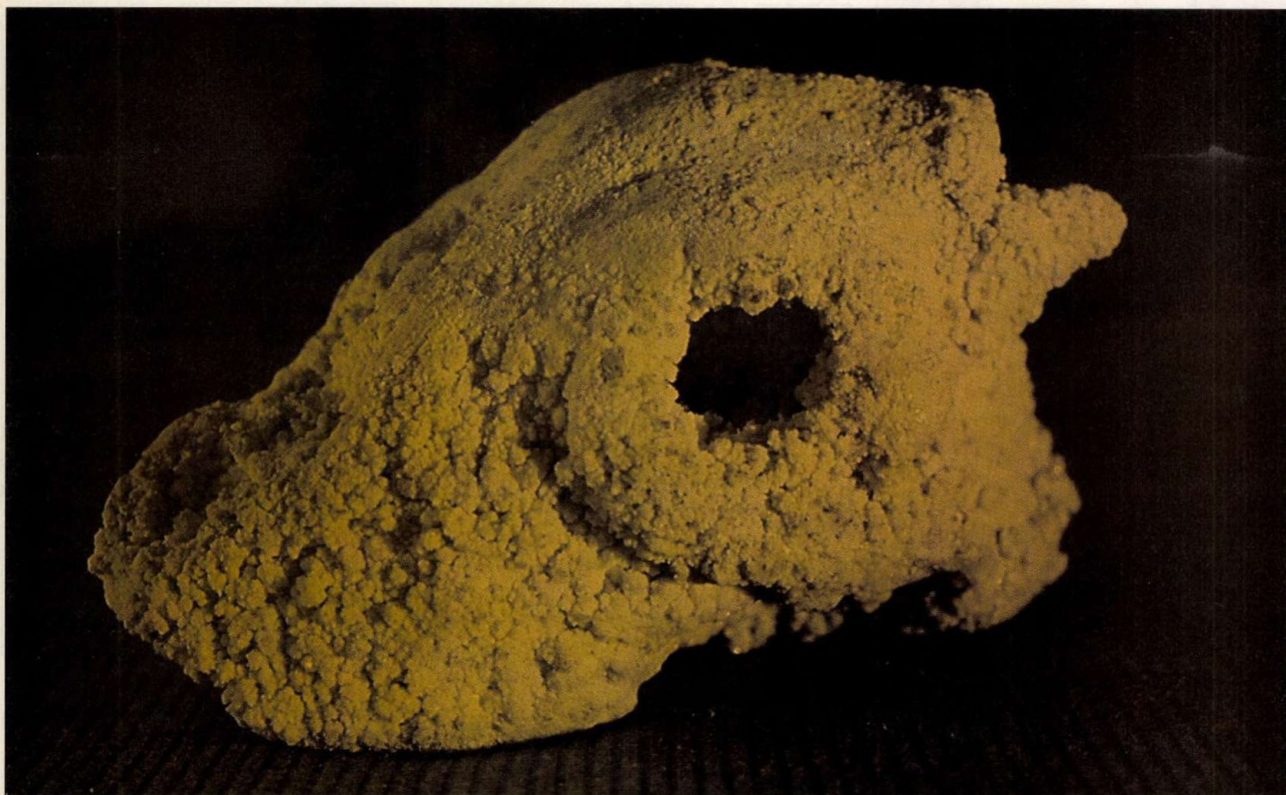

„CUKORMÁZAS” KECSKEKOPONYA

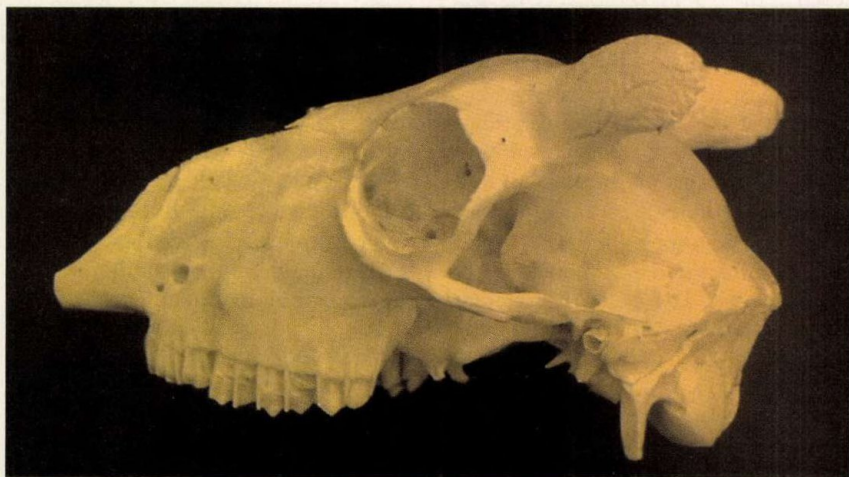
A közelmúltban egy extravagáns francia séf gasztronómiai alkotásának tetsző kövületre bukkantunk a romániai Bihar-hegységben. A lelőhely egy névtelen jád-völgyi barlang nehezen megközelíthető, borsókövel tapétázott kútja. A lelet egy pleisztocén kori (legfőljebb 2,5 millió, de legalább 10 ezer éves) kecske koponyája.

A KOPONYA – PROFILBÓL –, A FÉLIG-MEDDIG ARAGONITTAL BENÓTT SZEMÜREGGEL

Az állat, illetőleg a teteme valószínűleg a mára már kihalt *barlangi medve* (*Ursus spaeus*) ragadozó hajlama miatt került e távoli járatba. A koponya a véletlen folytán elkerülte a feltöretést, s fokozatosan „megszabadult” az elbomló lágy részekről. Időközben – fekvésének megfelelően – krémszínű *aragonitkristályok* borították be a homlokot, az orr- és szemüregeket meg a szarvcsapokat. A rombos rendszerben kikristályosodó aragonit kis hőmérsékletű oldatokból válik ki a kőzetek üregeiben. Az ásvány ágas-bogas változata a vasvirág, a meleg forrásokban pedig gömbös formákat alakít ki, ilyen a koponyát is borító és az üregeit kitöltő *borsókö*.

Valamilyen erő hatására – például

A MAGYAR TERMÉSZETTUDOMÁNYI MÚZEUM LELETEIRŐL KÉSZÜLT FELVÉTELEKEN SZEMÜGYRE VEHETŐ EGY CSUPASZ KECSKEKOPONYA FORMÁJA (A SZERZŐ FELVÉTELEI)

Batthyány-Dobó?

A hirdetést egy vidéki város lakója adta föl, és a megye lapja közölte is: „... a *Batthyány-Dobó* krt. sarkán 72 négyzetméteres lakás azonnali beköltözéssel eladó.” Néhány száz méterrel arrébb ugyanezen város nem is oly rövid közterületét *Bajcsy-Zsilinszky Endréről* nevezték el. Ez utóbbi így helyes: a kettős – mellérendeléses – családnevek tagjait az újabb anyakönyvi jogszabályok *kiskötőjellel* íratják. A jóhiszemű hirdetésolvasó, aki esetleg lakásvételre is elszánja magát, idézetünk névkettősében szintén ilyen eljárásra – sőt: *egyetlen* névadóra – gondolhat. Aki pedig hallott már a szent életű orvostól, *Batthyány-Strattmann Lászlóról*, a „*Batthyány-Dobó*” névben ugyancsak valamelyik nemesi ágazat jelölését sejtí. Nos, ilyen nevű ága nincs, sosem volt az ősi Batthyány családnak!

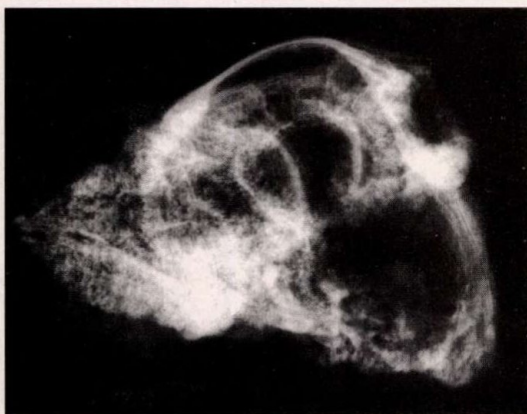
Mi hát a baj? Mondjuk ki előre: itt nem *kiskötőjellel*, hanem *nagykötőjellel* írandó! Ezen írásjelünk a kicsinek legalább kétszerese, ha nem háromszorosa kell hogy legyen, és épp a funkció különbségének érzékeltetése végett! Vidéki városunkban a *Batthyány* utca „beletorkollik” a *Dobó István* körútba. Két közterület két illetőről, két történelmi alakról elnevezve! Tehát helyesen így kellene hirdetni azt a bizonyos házat: „... a *Batthyány-Dobó* krt. sarkán.” Lezser, egyszerűsített forma ez, és épp az első területnév pontosságán esik csorba: az ugyanis nem körút, hanem utca. Jobb hát mindenre kiterjedő figyelemmel így megjelölni a helyet: „... a Batthyány utca és a Dobó István körút sarkán/találkozásánál ...”

Természetesen: ha azonos közterület találkozik – utca utcával, körút körúttal, út úttal stb. –, akkor valóban élhetünk kötőjellel: a Rákóczi–Kossuth utca találkozásánál, a József–Ferenc körút tájékán stb. Most már a másik végtől óvakodjunk: se levélőrlíraton, se a címfestők gyakorlatában ne forduljon elő a „Bajcsy–Zsilinszky”, a „Szinyei–Merse” minta! De még a „Batthyány–Strattmann” írásmód se! Ha viszont kell: a *Batthyány-Dobó*, sőt *Batthyány–Bárki* mindenképp! Így. Nagyköötőjellel.

HOLCZER JÓZSEF

AZ ARAGONITOS KOPONYA HÁTULRÓL, A SZARVCSAPOK FELŐL
(FARKAS JÓZSEF FELVÉTELEI)

A JÁD-VÖLGYI KOPONYÁRÓL KÉSZÜLT
RÖNTGENFELVÉTELEK

szokatlanul heves áradások okozta vízbetörés következtében – a *cranium*, a koponya új helyzetbe került, s a *homloki* részével támaszkodott a barlang padozatára. Ezt két tény is bizonyítja: a homlok aragonitmáza ellapult, s az aragonit színe is egy kisé megváltozott. Az új pózban lehetőség nyílt arra, hogy a *felső állcsont*, a *maxilla* és a koponyaalap is aragonittal telítődjék. Végül létrejött a megdöbbentő *Ludus Naturii*, a természet furcsa szeszélye, esztétikai élményt nyújtó remekké változtatva az elmúlás jelképét.

LENKEI TIBOR

